

Recumandaziun a votantas e votants

Cussegl federal e parlament recumondan a votantas e votants per ils motivs allegads da vuschar ils 6 da december 1987 sco suonda:

- GEA tar il conclus federal davart il concept VIAFIER 2000
- GEA tar la midada da la lescha federala davart la segiranza da malsauns
- NA tar l'iniziativa dal pievel «per la protecziun da las palis - iniziativa da Rothenthurm»

Votaziun federala dals 6 da december 1987

Explicaziuns dal Cussegl federal

Object da la votaziun

VIAFIER 2000

VIAFIER 2000 è in concept per promover il traffic public. Fin l'onn 2000 duain las prestaziuns da transport vegnir meglieradas pass per pass. La finamira è d'augmentar las colliaziuns, d'evitar ton sco pussaivel midadas da tren, meglras communicaziuns, temps da viadi pli curts e prestaziuns da servetsch pli attractivas.

Text da votaziun pag. 2
Explicaziuns pag. 3 - 7

Segiranza da malsauns e da maternitad

La revisiun da la lescha davart la segiranza da malsauns è in pass impurtant che permetta da cumbatter cun success cunter l'explosiun dals custs sin il sector da la sanadad e da meglierar la segiranza da maternitad a moda gista e sociala.

Text da votaziun pag. 14 - 33
Explicaziuns pag. 8 - 13

Iniziativa per la protecziun da las palis

L'iniziativa dal pievel «per la protecziun da las palis - iniziativa da Rothenthurm» pretenda in scumond da bajegiar en las cuntradas da palis e sa drizza uschia er cunter ina part da la piazza d'armas a Rothenthurm. Cussegl federal e parlament refusan l'iniziativa, perquai che la pli impurtanta finamira da quella è gia vegnida realisada cun ina revisiun da la lescha e perquai che la piazza d'armas, necessaria per l'armada, sa cumporta cun la protecziun da la natira.

Text da votaziun pag. 34
Explicaziuns pag. 35 - 39

1. project: VIAFIER 2000

Text da votaziun

Conclus federal concernent il project VIAFIER 2000

dals 19 da december 1986

Art. 1

La confederaziun realisescha il concept VIAFIER 2000 cun la finamira da promover il traffic public en Svizra.

Art. 2

Per quest intent vegn la rait da las Viafiers federalas cumplettada cun las suandantas lingias novas:

- a. Vauderens–Villars-sur-Glâne;
- b. Mattstetten–Rothrist;
- c. Olten–MuttENZ;
- d. Turitg eroport–Winterthur.

Art. 3

¹ Il cussegl federal approvescha las etappas da construcziun e fixescha l'andament temporal.

² Cun ses rapport da gestiun orientescha il cussegl federal il parlament federal davart il stadi da realisaziun dal concept.

Art. 4

¹ Quest conclus è obligant generalmain; el è suttaless al referendum facultativ.

² El entra en vigor cun la scadenza dal termin da referendum, sch'il referendum na vegn betg realisà, u cun l'acceptaziun en la votaziun dal pievel.

³ Quest conclus vala fin a la realisaziun dal concept VIAFIER 2000.

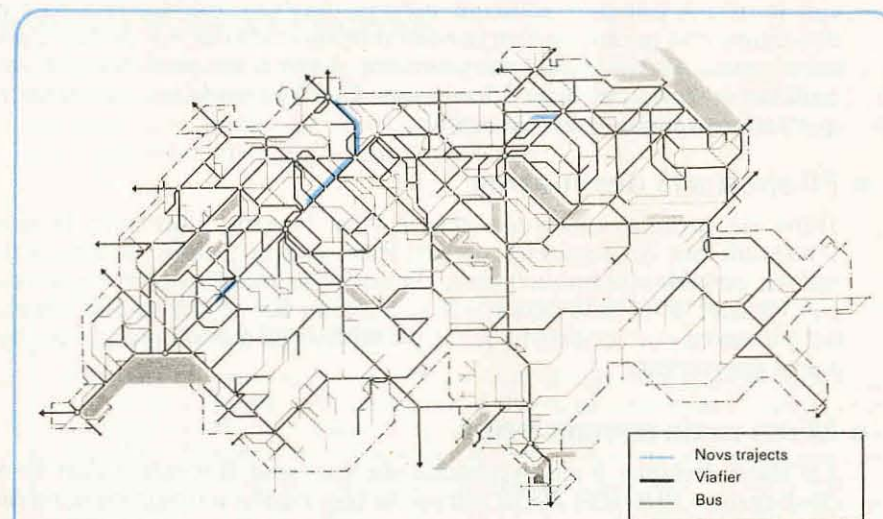
Situaziun da partenza

Per la Svizra, ses abitants, ses giasts e sia economia èsi da gronda muntada da pudair far diever d'ina rait da vias e viafiers effizienta e che funcziuna en urden. Il basegn da mobilitad ha chaschunà durant ils davos onns grondas investiziuns per il traffic privat sin via. Dapi ils onns sessanta è il traffic sin via sa dublegià e la part da las viafiers al traffic total è sa reducida considerablmain. Quest svilup stgaffescha problems, e quai betg be per l'ambient. Las retegnidas dal traffic sin las autostradas sminueschan pli e pli il plaschair dad ir cun auto.

Sche nus lain dumagnar quest svilup per l'avegnir, èsi necessari da promover il traffic public. VIAFIER 2000 è in concept che contribuescha per schliar ils problems da traffic da l'avegnir. El rinforza il traffic public, uschia che quel è en il cas da surpigliar duas terzas da l'augment da traffic dals proxims 20 onns.

La promoziun dal traffic public na vegn betg contestada. Percunter batta in comité cun in referendum cunter ils quatter novs tschancuns da viafier ch'èn planisads.

Il cussegl federal e la gronda majorità dal parlament èn da l'avis ch'il concept VIAFIER 2000 saja absolutamain necessari per dumagnar ils problems da traffic. Senza quels quatter novs tschancuns na po il project VIAFIER 2000 betg vegnir realisà.

Il quatter novs trajects cun ina lunghezza totala da 120 km, quai èn 2,4 pertschient da la rait entira da viafier, èn per uschè dir il crap da chantun dal project VIAFIER 2000. Els permettan da scursanir ils temps da viadi ed augmentan la capacitad dal transport da persunas e da rauba.

Pertge VIAFIER 2000?

Fin a l'onn 2000 duai la Svizra disponer d'ina rait da transports publics da gronda capaciad e bain coordinada tochen en las regiuns allontanadas. Ils tratgs caracteristics da questa rait èn ils suandants:

● Dapli comunicaziuns da viafier e da bus

Ina rait da viafier bain amplifitgada e numerusas lingias da bus duain offrir meglras comunicaziuns a las regiuns. Perquai èn ultra da las VFF er las viafiers privatas, ils autos da posta ed ils manaschis da bus concessiunads integrads en il concept VIAFIER 2000. VIAFIER 2000 è perquai d'avantatg na betg be per ils centers, mabain er per las regiuns periferas ed allontanadas e collia uschia quellas pli stretgamain.

● Urari da tact cun bunas comunicaziuns

Ina da las finamiras principalas da VIAFIER 2000 è in urari attractiv e simpel. En las staziuns las pli impurtantas, en ils centers da viafier, arriivan mint'ura, per part schizunt mintga mes'ura, trens e bus da tuttas direzziuns che garanteschon bunas comunicaziuns. Per pudair cuntanschier quai, èsi necessari da scursanir il temp da viadi tranter varsaquantas staziuns per 5 fin 23 minutas. Quai pretenda la construcziun da quatter novs tschancuns da viafier.

● Pli spert a la destinaziun

Trens da gronda spertadad sco il TGV franzos n'èn betg la dretga schliaziun per in pajais uschè pitschen sco la Svizra. Tuttina vul ins reducir considerablmain il temp da viadi tras meglras comunicaziuns, cun facilitar la midada dals trens, cun novas comunicaziuns directas e betg il davos cun locomotivas las pli modernas cun pli gronda acceleraziun e spertadad.

● Midar main savens il tren

Tgi che vul viagir a moda plaschaivla, vul seser el medem char fin a sia destinaziun. VIAFIER 2000 offrescha bler dapli comunicaziuns directas da viafier. Uschia vegnan ils passagiers a pudair seser en il tren senza midar quel da Genevra via Friburg a Basilea, dal Tessin e da Cuira a l'eroport da Turitg sco er dal pe dal Giura fin a Son Gagl ed en la vallada dal Rain. Previsas èn dapli comunicaziuns directas tranter ils centers pli gronds sco er or da las regiuns en ils centers.

● Meglieraziuns a las staziuns e dapli confort en ils trens

VIAFIER 2000 prevesa er meglieraziuns a las staziuns. Quellas offreschan parcadis spezial per la clientella da la viafier. Tren, tram e bus duain vegnir avischinads in a l'auter e duain esser accessibels tgunschamain cun agid da rampas. Perruns sin in medem nivo procuran che l'ascender ed il descender il tren na fa betg difficultads. Als clients stattan a disposiziun localitads d'infurmaziun e da dimora amicabile. Ultra da quai vegn er meglierà cun il concept VIAFIER 2000 il confort en ils trens.

● Dapli rauba cun la viafier

En noss pajais èn gia oz pliras milli interpresas colliadas directamain cun la viafier. VIAFIER 2000 augmenta il dumber da quellas colliaziuns e stgaffescha novas pussaivladads cun il traffic cumbinà tranter binaris e vias.

● VIAFIER 2000 e l'exteriur

La Svizra è colliada stretgamain cun ils pajais vischinants e cun l'ulteriura Europa. Las viafiers han in grond merit londervi. VIAFIER 2000 segirescha e meglierescha las comunicaziuns sur ils cunfins nazionals ora e stgaffescha er qua novas capacitads.

Tge custa VIAFIER 2000?

Il project da bajegiar da las VFF per VIAFIER 2000 custa 5,4 milliardas francs, ina mesadad per l'amplificaziun da lingias existentas e l'autra per la construcziun da novs trajects. La confederaziun empresta questa summa allas VFF. Ella porta ils tschains da bajegiar ed ils custs d'amortisaziun che sa resultan durant il temp da construcziun. In augment dal traffic da 30 pertschient (in tal spetgan ils experts suenter l'introducziun da VIAFIER 2000) vegn a dar la pussaivladad da tschainsir ils daners emprestads, da restituir quels e da purtar ils custs supplementars. Per pudair realisar il concept VIAFIER 2000 sustegnan confederaziun e chantuns er las viafiers privatas cun mintgamai ina milliarda francs.

Argumentes dal comité da referendum

Il comité da referendum motivescha sia tenuta refusanta sco suonda:

«NA per novs tschancuns: *Il terren, il guaud, la natira, ils manaschis d'agricultura oz anc intactes ed ils spazis da recuver e da recreaziun ch'ins vul sacrificitar per la construcziun da novs tschancuns da viafier en la Svizra bassa muntan in pretsch memia aut en cumparaziun cun il gudogn da varsaquantas minutas temp da viadi. Ils novs tschancuns vegnan propagads cun il pretext ch'els sajan «ina premissa indispensabla» per la viafier dal futur. Facticamain datti meglras pussaivladads per realisar las finamiras dal concept VIAFIER 2000: Utilisar la rait da viafier existenta (la pli spessa dal mund) a moda optimala, meglierar ella, applitgar novas tecnicass concernent il material rudlant e promover il svilup d'in sistem modern da manaschi e da segirezza dals trens.*

Naginas aventuras finanzialas: *Gia oz è la finanziaziun da las viafiers in problem complex e pauc transparent per il pajataglia. Onn per onn contribuescha la confederaziun sur 800 milliuns francs en la cassa da las Viafiers federalas. Sco ins vul tschainsir ed amortisar pli tard ils ulteriurs imports da milliardas per VIAFIER 2000 n'è betg cler. Las autoritads avessan il duair d'explitgar al pajataglia, co ellas vulan procurar per ils daners necessaris. Nus ristgain oz ch'il stadi priveschia nus da la libra tscherna dals meds da transport e remplazzia quella tras mesiras dirigisticas.*

Il revers da la medaglia: *Per ils novs tschancuns da la VIAFIER 2000 èsi vegnì exequì in'examinaziun da la cumportabladad cun l'ambient be restrenschida, malgrà che reservas d'aua sutterrana vitalas èn periclitadas e che singulas regiuns èn pertutgadas zunt fitg.*

VIAFIER 2000 na schlia betg il problem dal transit. Projects da milliardas per novas communicaziuns da viafier èn gia oz annunziads (Gottard, Spleia).

VIAFIER 2000 vegn a chaschunar probablamain in augment dal consum d'electricitad da 400-500 milliuns kilowatt/uras. Cunquei crescha il consum da forza electrica da las VFF pe ca. 25%. Nagin ha explitgà fin uss, nua e co questa energia duai vegnir producida.

Dir NA al project VIAFIER 2000 *vul dir avrir la via ad ina viafier per l'onn 2000 ch'è pli economica, pli cunvegnetta concernent ils custs e che pren dapli resguard da l'ambient.»*

Posiziun dal cussegl federal

La realisaziun dal concept VIAFIER 2000 è indispensabla, sch'ins vul cuntanscher entaifer in termin nizzaivel in traffic public attractiv che stimulescha da midar dal traffic privat sin la viafier e sin il bus, che pren resguard da l'ambient e che presta ina contribuziun impurtanta per schliar a moda optimala ils problems da traffic actuals.

● La perdita da terren è supportabla e raschunaivla

La perdita da surfatschas agricolas sto vegnir acceptada en vista dals interess publics ch'ins vul realisar cun la construcziun da novs tschancuns da viafier. Il traffic public è quel che resguarda il meglier noss ambient. Senza VIAFIER 2000 stuessan nus augmentar la capacitad da las vias e gliez pretendess ina buna part dapli terren. **Ins na po betg pretender dapli protecziun da l'ambient ed a medem temp refusar in sacrifici.** Senza novs tschancuns, n'è VIAFIER 2000 betg realisabla.

● La protecziun da l'ambient è vegnida resguardada

Ina prima examinaziun da la cumportabladad cun l'ambient da la VIAFIER 2000 ha mussà, ch'i vegn tegnì quint dals aspects da la protecziun da l'ambient. Studis pli detagliads pertutgant la cumportabladad cun l'ambient vegnan exequids a chaschun da la projectaziun detagliada. Tar la tscherna da las lingias dals novs trajects ha ins resguardà ils giavischs da la protecziun da l'ambient tut spezialmain: La cuntrada, ils vitgs e l'aua sutterrana vegnan schanegiads cun ina tecnica da construcziun fitg moderna e cun ina integraziun armonica da la lingia en la cuntrada.

● Il consum supplementar d'electricitad è minim

VIAFIER 2000 basegna bain dapli forza electrica, **spargna dentant autra energia**, spezialmain carburant. La part da las viafiers vi dal consum da forza electrica da la Svizra s'augmenta be da 5 sin 6 pertschient. Dal rest è il consum d'energia per persuna u tonna rauba transportada cun meds publics da transport fitg pitschen.

● Las investiziuns vegnan restituidas

Cumpareglià cun las 25 milliardas francs ch'èn vegnidass investidas fin uss en las vias naziunalas, èn las 5,4 milliardas francs per projects da las VFF commensuradas e supportablas. Ultra da quai vegnan las investiziuns finanziadas tras l'augment da traffic ch'è da spetgar.

Per tut quels motivs recumondan il cussegl federal ed il parlament d'approvar il conclus federal davart il concept VIAFIER 2000.

2. project: Lescha federala davart la segiranza da malsauns

Situaziun da partenza

Il davos diesch onns èn las expensas per la sanadad s'augmentadas en Svizra da radund 10 sin 20 milliardas francs per onn. Ils custs per la segiranza da malsauns e cun quels er la media da las premias dals segirads èn sa dublegiads el medem interval. Las pajas percunter èn s'augmentadas be per circa la mesadad. Mintgin ha perquai stuì dar or ina part adina pli gronda da sias entradas per la segiranza da malsauns. Igl è absolutamain necessari da franar quest'explosiun dals custs. La reduziun dals custs è perquai da prima prioritad tar la revisiun da la lescha davart la segiranza da malsauns.

Dapi passa 40 onns prescriba la constituziun federala ch'i saja da stabilir ina segiranza da maternidad. Durant ils davos onns, spezialmain en lur posiziuns concernent l'iniziativa dal pievel «per ina protecziun efficazia da la maternidad», èn cussegl federal e parlament stads fermamain decidids da meglierar la protecziun da la maternidad. Mintga dunna duai pudair parturir in uffant senza problems finansials.

Cun la revisiun proponida èsi pussaivel da contonscher omaduas finamiras:

- Ina coordinaziun meglierada, ina controlla pli efficazia, ina utilisaziun pli precisa dals meds publics ed ina pli gronda responsabladad davart dals pazients pussibileschan da reducir ils custs da la segiranza da malsauns. A medem temp èsi er pussaivel da meglierar tschertas prestaziuns.
- La segiranza da maternidad dismetta ina mancanza da noss sistem d'assicuranza sociala.

Da duas varts èsi vegnì prendì il referendum cunter la revisiun, uschia ch'il pievel sto decider, sche la revisiun duai entrar en vigur u betg.

Cussegl federal e parlament recumondan d'acceptar la revisiun, perquai ch'els èn da l'opiniun che quella saja necessaria, moderada e socialmain giustifitgada.

Pertge ina revisiun?

La revisiun ha dus intents: franar ils custs da la segiranza da malsauns ed introducir ina segiranza da maternidad cumpletta.

Las pli impurtantas novaziuns concernent la segiranza da malsauns:

- Il cussegl federal decretescha princips e directivas per las tariffas (pretschs) che las cassas da malsauns pajan a medis, chiropraticants, fisioterapeuts ed autras persunas medicinalas.
- Las cassas da malsauns obtegnan infurmaziuns pli precisas dals medis. Ils segirads obtegnan in quint detaglià, per ch'els vesian tge che las cassas prestan per els.
- Sch'ils chantuns stabileschan ina planisaziun d'ospitals, pajan las cassas da malsauns be a quels ospitals che correspundan a questa planisaziun. Uschia vegni impedi che las cassas da malsauns finanzieschian ina infrastruttura medicala surdimensionada.
- Ils ospitals dastgan adossar a las cassas da malsauns sin il pli 60 pertschient dals custs da manaschi (oz per part dapli).
- Las cassas da malsauns ston pajar per l'entira durada da la dimora en l'ospital (fin oz maximal 720 dis).
- La resalva persunala dals segirads vegn augmentada da 10 sin 20 pertschient. Ella na dastga dentant betg surpassar 500 francs per onn.

Subvenziuns a las cassas da malsauns

Las contribuziuns federalas a las cassas da malsauns èn stadas adina sin il medem nivel dapi il 1978. Ellas vegnan uss puspè augmentadas ed applitgadas pli precisamain. Da quai profiteschian surtut cassas da malsauns cun numerus rentiers dad AVS ed AI e famiglias cun blers uffants. Previsas èn las suandantas contribuziuns federalas (en milliuns francs):

	<i>Senza revisiun da la lescha</i>	<i>Cun revisiun da la lescha</i>
1989	978	1006
1990	982	1062
1991	985	1120

Las pli impurtantas novaziuns da la segiranza da maternitad

Tuttas mammas, cun activitad da gudogn u senza, obtegnan ina schurnada per maternitad durant 16 emnas. Dunnas senza activitad da gudogn obtegnan 39 francs per di, talas cun acquist 75 pertschient da l'entrada, almain dentant 39 francs e sin il pli 117 francs.

Ils custs annuals per las schurnadas da maternitad muntan a radund 400 milliuns francs. Sumegliantamain sco tar la AVS, la AI e l'urden da cumpensaziun dal gudogn vegnan quels custs finanziads cun pertschients da la paja. La deducziun importa 0,3 pertschient, q.v.d. mintgamai 0,15 pertschient per il lavurant e per il patrun (fr. 1.50 per 1000 francs entrada).

Era persunas senza activitad da gudogn èn segiradas. Lur contribuziun variescha mintgamai tenor facultad tranter 12 - 400 francs per onn. Consortas e vaivas senza activitad da gudogn na pajan betg ina contribuziun sco quai è il cas tar la AVS.

La protecziun da desditga vegn extendida sin l'entira durada da la gravidanza e sin 16 emnas suenter la pagliola (oz 8 emnas avant e suenter la pagliola).

La confederaziun restituescha en cas da maternitad a las cassas da malsauns tuts custs da medi, da tgira e d'ospital (oz be circa 18 pertschient). Ina cassa da malsauns cun blers custs da maternitad n'è pia betg necessitada d'augmentar sias premias.

A mammas che n'èn betg segiradas e che vivan en relaziuns modestas vegni pajà quatter tschintgavels dals custs da medi, da tgira e d'ospital. Cas da direzza vegnan uschia mitigiads.

Argumentes dals adversaris

Dus differents comités han preni il referendum.

Ina gruppa da medis activa spezialmain en la Svizra franzosa refusa la revisiun cun ils suandants arguments:

«Igl è chausa dal medi da giuditgar, sch'ina terapia saja giustifitgada. Cun la nova lescha pudessan las cassas da malsauns intervegnir concernent la tscherna dal tractament. Ellas pudessan refusar da surpigliar tractaments cun grond custs, dals quals in u l'auter è indispensabel. Il secret dal medi na fiss betg pli garanti tar la consegna dal dossier a las cassas da malsauns. L'activitad independenta da las clinicas privatas fiss periclitada, damai che las autoritads pudessan restrenscher lur equipament cun indrizz medicinalis da precisium. Ils ospitals chantunals vegnissan survegliads da la confederaziun: Las cumpetenzas dals chantuns fissan reducidas, malgrà che lur grevezza finanziaria s'augmentass. Cun il pretext da vulair limitar ils custs da sanadad, vegniss la nova lescha a provocar ina sminuziun da la qualitat dal provediment medical ed ad augmentar la burocrazia.»

L'auter comité, spezialmain ord circuls d'industria e mastergn, fa valair ils suandants arguments:

«Empè d'ina reducziun dals custs da sanadad chaschuna la revisiun da lescha cun l'introducziun da la schurnada da maternitad custs supplementars annuals da tschients milliuns. Quest nov obligatori vegn puspè finanzià cun pertschients sin la paja. Ils daners per pagliolas n'èn betg be custaivels, mabain er associats: Dunnas cun grond gudogn obtegnan pli grondas prestaziuns che tals cun ina pitschna entrada. Er dunnas senza activitad da gudogn retschaivan contribuziuns, er fitg bainstantas.»

La famiglia svizra che viva en bunas relaziuns na vul betg laschar subvenziunar dal stadi la naschienscha d'in uffant. Igl è in'errur da vulair indemnisar las naschienschas tras il stadi a medema moda sco il servetsch militar ch'è in duair dal burgais.»

Las contribuziuns a las cassas da malsauns na vegnan betg pli bunmargadas. Per questa raschun ha il parlament gia pretendi ina nova revisiun. Cun questa chaschun èsi pussaivel da realisar las novaziuns che n'èn betg contestadas e las prestaziuns per la tgira da mamma ed uffant ch'existan gia, pon vegnir meglieras.»

Posiziun dal cussegl federal

Il cussegl federal tegna questa revisiun spezialmain per necessaria per pudair limitar ils custs da la sanadad ed extender la protecziun da maternitad.

● Limitar l'augment dals custs

L'explosiun dals custs dal sector da sanadad engrevgescha grondamain ils segirads. Duain ils custs e cun quels er las premias betg crescher a moda smesiraivla, stoi vegnir fatg tschertas restricziuns. Ils medis mantegnan lur independenza, las cassas da malsauns na duain dentant betg stuair pajar per tractaments betg necessaris.

● In cumpromiss equilibrà

La lescha proponida è in cumpromiss equilibrà. En il conflict tranter la libertad da la medischina ed ils custs supportabels per ils segirads ha ins chattà ina soluziun equilibrada e moderada. Ils chantuns, il concordat da las cassas da malsauns svizras e la federaziun dals medis svizzers han collavurà tar questas novaziuns.

● Evitar exageraziuns

Las cassas da malsauns vegnan er per l'avegnir a surpigliar tut quai ch'è necessari per mantegnair la sanadad. Nagin sto temair che las cassas da malsauns na sajan betg pli prontas da surpigliar in tractament custavel ma necessari. Igl è dentant necessari da metter frains ad exageraziuns sco ellas èn vegnidas constatadas qua e là.

● Infurmaziuns pli precisas

Ils medis èn gia oz obligads da dar las infurmaziuns necessarias a las cassas da malsauns. La lescha midada circumscriba dentant pli precisamain quest'obligaziun. Ils dretgs da persunalitad dal segirà restan dentant garantids. Indicaziuns medicinalas dastgan vegnir communitgadas be al medi da confidenza da la cassa. Quel dastga confidar a la cassa be indicaziuns ch'èn absolutamain necessarias per ella.

● Ina schliaziun simpla e cumprovada

La schurnada da maternitad duai vegnir realisada en il rom da l'urden da compensaziun da gudogn. Questa schliaziun è simpla da vista administrativa, pertge ella sa basa sin in sistem d'indemnisaziun cumprovà. La finanziaziun da la schurnada vegn purtada da tuts a moda solidaria.

● Gist e social

La reproscha che la revisiun na saja betg sociala, na constat betg; en quest cas na fiss er la AVS betg sociala. La nova segiranza da maternitad sa basa sin la solidaritad: Tgi che gudogna dapli, paga er pli grondas contribuziuns, las prestaziuns da la segiranza èn dentant limitadas ensi. Ins po betg pretender contribuziuns dals bainstants ed alur sclauder els da las prestaziuns da la segiranza. Cun quai che dunnas senza activitad da gudogn obtegnan er ina schurnada da maternitad, vegnan er chasarinas distgargiadas da quitads finanziaus en cas da maternitad.

● Nagin dischavantatg da la dunna sin il martgà da lavur

La schurnada da maternitad na chaschuna betg in dischavantatg per la dunna sin il martgà da lavur, perquai ch'ella vegn finanziada tras pert-schients da la paga che tuts ston pajar. I na gioga perquai nagina rolla per il singul manaschi, sch'el occupescha dapli dunnas u umens.

La segiranza da malsauns e la segiranza da maternitad furman in sulet object. Il cussegl federal ed il parlament recumondan a votantas e votants d'acceptar questa revisiun.

Text da votaziun

Lescha federala davart la segiranza da malsauns

Midada dals 20 da mars 1987

I

La lescha federala dals 13 da zercladur 1911 davart la segiranza da malsauns vegn midada sequentamain :

Titel

Lescha federala davart la segiranza da malsauns e da maternitad (LSMM)

Ingress

sin fundament dals artitgels 34bis e 34^{quinquies} alinea 4 da la constituiun federala,

Midadas redacziunalas

Il renviament sin il prim titel vegn stritgà en ils artitgels 27 alinea 1 segunda construcziun e 33 alinea 1 prima construcziun.

En ils artitgels 23 alinea 1, 24 e 25 alineas 1, 2 e 4 vegn l'expressiun «persunas medicinalas auxiliaras» remplazzada tras l'expressiun «persunal paramedical e persunas da tgira da malsauns ordaifer l'ospital».

Titel da subdivisiun

Prim chapital : Principis

Art. 1

¹ La confederaziun promova la segiranza da malsauns en collavuraziun cun ils chantuns. Ella procura spezialmain cun contribuziuns che la populaziun possia sa segirar sut cundiuziuns supportablas e che las grevezzas sajan repartidas equibradamain.

² La segiranza da malsauns cumpiglia er la segiranza da maternitad.

³ La segiranza da malsauns è facultativa cun la resalva da l'artitgel 2.

Art. 2, titel marginal ed alinea 4

⁴ Ils chantuns sa participeschon a las contribuziuns da la confederaziun e concedan atgnas contribuziuns per segirads en situaziuns economicas pli mudestas, per sminuir la grevezza finanziaria da lur segiranza da malsauns.

Titel da subdivisiun

Segund chapital :

La segiranza per la tgira da malsauns e la segiranza facultativa d'ina indemnizaziun per malsogna

Art. 2bis

¹ La segiranza per la tgira da malsauns e la segiranza facultativa d'ina indemnizaziun per malsogna tenor questa lescha vegnan exequidas da las cassas da malsauns reconuschidas.

² Las cassas vegnan reconuschidas dal cussegl federal, sch'ellas satisfan a las pretensiuns da questa lescha. Ellas obtengnan contribuziuns dal maun public. Dal rest s'organiseschan las cassas tenor lur bainmanegiar.

Art. 3 al. 4bis

^{4bis} Ellas pon manar segiranzas supplementaras sin il sector da la segiranza da malsauns e da la maternitad ; quellas èn da financiar independentamain da la segiranza fundamentala. Las cassas reglan questas segiranzas e pon, fagend quai, divergiar da questa lescha concernent la recepziun, il dretg da prestaziuns e la graduaziun da las contribuziuns dals commembers, uschè lunsch che la lescha na fixescha betg expressivamain, ch'ina prescripziun vala er per la segiranza supplementara.

A. Intent ed object

B. Collavuraziun dals chantuns

A. Cassas da malsauns

Art. 5 al. 1

¹ Mintga persuna domiciliada en Svizra, che n'ha betg anc contonschi la vegliadetgna per la retratga da la renta da la AVS, ha il dretg d'entrar en ina cassa, sch'ella ademplescha las cundi-ziuns da recepziun.

Art. 11bis

Las cassas communitgeschan ina gia per onn en scrit a lur commembers :

- a. qualas prestaziuns per la tgira da malsauns che correspundan al minimum legal ;
- b. qualas prestaziuns da tgira supplementaras ch'èn inclusas en lur segiranza fundamentala ;
- c. qualas segiranzas supplementaras ch'ellas offereschon e tge contribuziuns che sa resultan qua tras per ils segirads.

Art. 12

¹ Las prestaziuns da la segiranza da tgira da malsauns han da cumpigliar almain :

1. en cas de tgira ambulanta :
 - a. las visitas ed ils tractaments d'in medi ;
 - b. las terapias e la tgira ordinada d'in medi u dal persunal medicinal-terapeutic u dal persunal da tgira ordaifer l'ospital ;
 - c. las visitas ed ils tractaments d'in chiropratitgant tenor artitgel 21 ainea 4 ;
 - d. ils medicaments e las analisas ordinadas d'in medi sco er ils meds ed ils objects necessaris per il tractament dals segirads.
 2. en cas da tgira staziunara : la pauschala per il tractament en la partiziun generala e las taxas per prestaziuns diagnosticas e terapeuticas spezialas (art. 22^{quinquies}) ; resalvà resta l'artitgel 22^{sexies}, ainea 1 ;
 3. ina contribuziun da cura per curas da bogn ch'in medi ha ordinà per il tractament u il tractament posteriur d'ina malsogna ;
 4. tschertas examinaziuns per chattar malsognas ad uras sco er mesiras preventivas en favur dals segirads ch'èn periclitads spezialmain ;
 5. mesiras per la rehabilitaziun medicinala.
- ² La prestaziun da la segiranza da tgira da malsauns per tractaments d'in dentist cumpiglian ils tractaments, designads pli detagliadamain dal cussegl federal, da malsognas inevitablas e lur consequenzas per il sistem da mastegiar sco er, per il cas che nagin'autra segiranza surpiglia ils custs, il tractament da donns dal sistem da mastegiar chaschunads tras accidents. Ainea 1 cifra 1 è applitabel conform ses senn.

V. Obligaziun d'informaziun da las cassas

D. Prestaziuns segiradas
I. Tgira da malsauns, segiranza fundamentala

³ Las prestaziuns per la tgira da malsauns ambulanta e staziunara vegnan concedidas senza limitaziuns da temp.

⁴ Il cussegl federal fixescha las premissas che permettan ina contribuziun per curas da bogn sco era l'atezza e la durada da quella.

⁵ Suentar avair consultà la cumissiun da spezialists numnada dad el sez, designa il cussegl federal pli detagliadamain las prestaziuns da la segiranza da tgira da malsauns. El sclauda da questas prestaziuns novas metodos d'examinaziun u da tractament u gia applitgadas, da las qualas l'effect n'è betg cumprovà scientificamain u ch'èn incunvegnetas u nuneconomicas. Il cussegl federal escluda dal tut u per part prestaziuns per examinaziuns u tractaments, che n'èn betg pli u be per part drizzads sin ina malsogna.

⁶ Suentar avair tadlà la cumissiun per medicaments numnada dad el sez, cumpilescha il cussegl federal ina glista dals medicaments, da las analisas, dals meds ed apparats che las cassas ston surpigliar (prestaziuns obligatorias) sco er ina glista dals medicaments e preparats che las cassas na dastgan er betg surpigliar sin basa facultativa. Auters medicaments dastgan vegnir bunifitgads dallas cassas sin basa facultativa, dentant sin il pli per la mesadad da lur pretsch. En la glista da las prestaziuns obligatorias vegnan recepids be medicaments, analisas, meds ed apparats cun effect cumprovà scientificamain e ch'èn sa cumprovads ed economic.

Art. 12bis 1)

¹ Las cassas concedan las prestaziuns da la segiranza facultativa d'indemnisaziun per malsogna, sch'il segirà è inabel da lavurar per almain la mesadad. Ellas fixeschan l'indemnisaziun per malsogna segirabla. Questa è da conceder per ina u pliras malsognas durant almain 720 dis entaifer 900 dis successivs. Vegni fixà per il dretg d'indemnisaziun per malsogna in term da spetga durant il qual il patrun è obligà da dar vinavant la paja, po la durada minimala da la retratga da l'indemnisaziun per malsogna vegnir scursanida per quest term. En cas da maternitad vala la durada da prestaziun tenor artitgel 14 ainea 6.

² Er a personas senza activitad da gudogn statti liber da far ina segiranza d'indemnisaziun per malsogna, uschè lunsch ch'i na resulta probablmain betg per ellas in gudogn or da la segiranza.

³ Ils uffants na dastgan betg esser segirads per ina indemnizaziun per malsogna.

1) Els alineas 1bis e 2bis, agiuntads tras LAD dals 25 zercladur 1982, daventan alineas 2bis e 2ter.

II. Indemnisaziun per malsogna

⁴ Sch'il segirà ha chaschunà u engrevgià intenziunadamain u per gronda negligentscha il donn da sanadad u n'ha el betg observà las ordinaziuns dal medi malgrà avertiments, po la cassa reducir l'indemnisaziun per malsogna u refusar quella dal tut en cas spezialmain grevs.

⁵ Sch'il segirà ha da procurar per il mantegniment da confamiliars, dastga l'indemnisaziun per malsogna vegnir reducida per sin il pli la mesadad. Durant curas da dischintoxicaziun sut controlla d'in medi na dastga ella betg vegnir refusada u reducida.

Art. 12ter 1)

Abrogà

Art. 12^{quater}

¹ Las cassas pussibiliteschan als commembers segirads per la tgira da malsauns ina segiranza supplementara che surpiglia la pauschala per la dimora tenor artitgel 22^{sexies} alinea 1. Las prestaziuns da questa segiranza supplementara vegnan concedidas senza limitaziun da temp.

² Las dispoziuns da questa lescha davart la recepziun e las contribuziuns dals commembers valan conform lur senn. En cas d'in augment da la pauschala per la dimora na dastga ina nova resalva betg vegnir fatga.

³ La pauschala per la dimora vegn pajada en cas da malsogna e da maternitad.

Art. 13, titel marginal, al. 2 e 3

² Dal rest èsi da conceder tractament medical e medicaments cun l'entschatta da la malsogna, sche quella è vegnida annunziada conform als statuts.

³ *Abrogà*

Art. 14 al. 2 cifra 3 lit. c e cifra 4 sco er al. 4-7

² Las prestaziuns als segirads per la tgira da malsauns han da cumpigliar ultra da quai :

3. ina contribuziun che vegn fixada dal cussegl federal :
 - c. vi dal custs da la tgira da mamma ed uffant a chasa durant in temp limità suenter la pagliola.
4. sin il pli quatter visitas da controlla durant la gravidanza ed ina visita da controlla entaifer otg emnas suenter la pagliola.

1) Artitgel 12quater dals 9 d'october 1981 daventa artitgel 12ter (Titel marginal : III. Prestaziuns...)

IIIbis. Dimora en in sanatori. Segiranza supplementara

IV. Temp da spetga

⁴ A la segirada, che desista da sia activitad da gudogn dal tut u parzialmain mains che otg emnas avant la pagliola, na dastga per quest motiv betg vegnir reducida l'indemnisaziun per malsogna. La segirada ha be il dretg da l'indemnisaziun segirada, sch'ella na pratitgescha betg ina activitad che fa donn a la sanadad.

⁵ Tezza la segirada ses uffant dal tut u parzialmain durant diesch emnas, conceda la cassa ad ella in daner da tezzar. Il cussegl federal fixescha l'autezza dal daner da tezzar.

⁶ Visitas da controlla e prestaziuns da tgira che stattan en connex cun la maternitad èn da conceder davent da l'entschatta da la gravidanza fin otg emnas suenter la pagliola. L'indemnisaziun per malsogna vegn concedida durant 16 emnas, almain otg da quellas suenter la pagliola. Ellas na dastgan betg vegnir quintadas tar la durada da prestaziun en cas da malsogna e ston er vegnir concedidas suenter la fin da questa durada.

⁷ Dunning che n'èn betg segiradas par la tgira dal malsauns e che na cuntanschan betg in'entrada ed in facultad imputabla fixada dal cussegl federal, obtegnan las prestaziuns en cas da maternitad, sch'ellas han gi senza interrupziun in domicil en Svizra d'almain 270 dis dapi lur pagliola. Ellas obtegnan quatter tshintgavels da las prestaziuns minimalas, da las qualas ina dunna segirada ha il dretg. La dunna po far valair ses dretg tar mintga cassa da ses lieu da domicil cunter ina taxa commensurada. Las tariffas, las taxas da prestaziun e las reglas da procedura da la cassa correspondenten èn applitgables.

Art. 14bis

¹ Las cassas èn obligadas d'adossar als segirads en cas da malsogna ina participaziun als custs en furma d'ina contribuziun annuala fixa (franschisa annuala) e d'ina resalva persunala.

² Il cussegl federal fixescha la franchisa annuala e l'import maximal da la resalva persunala. El po graduar quests imports tenor la relaziuns economicas dals segirads ed el adattescha quels periodicamain al svilup da las pajas e dals pretschs sco er al svilup dals custs da la segiranza da malsauns.

³ Per la participaziun dals custs valan spezialmain ils suandants principis :

- a. la participaziun è la medema per domaduas schlattainas ;
- b. la resalva persunala munta fin ad in import annual maximal à 20 pertschient dals custs da tgira da malsauns che surpassan la franchisa annuala ;

VII. Participaziun als custs

- c. per uffants vala la mesadad da la franchisa annuala e da l'import maximal ;
- d. la participaziun dals custs per uffants d'ina famiglia, ch'èn segirads tar la medema cassa, na dastga betg surpassar l'import maximal da la participaziun dals custs d'ina persuna creschida fixà dal cussegl federal.

⁴ Ina participaziun dals custs na dastga betg vegnir pretendida :
 a. tar visitas preventivas e mesiras da controlla ;
 b. en cas da prestaziuns tar maternità.

⁵ Il cussegl federal po prevair ina participaziun dals custs pli auta per prestaziuns determinadas. En cas da tractaments permanents sco er da tractaments da grevas malsognas transmissiblas po el reducir u suspender la participaziun dals custs. El po dispensar las cassas entirain u parzialmain da pretender la franchisa e la resalva persunala, sch'i sa tracta da models da segiranza, tar ils quals pretensiuns n'èn betg pratitgables.

⁶ Las cassas pon offerir ina segiranza cun ina franchisa annuala tenor giavisch, che includa la resalva persunala e ch'è pli auta che la participaziun dals custs tenor alinea 1. Las cassas han d'inditgar separadamain en lur quints ils custs da quella spezia da segiranza. La premia è da reducir commensuradamain. Il cussegl federal fixescha ils imports da la franchisa tenor giavisch. Las cassas reglan la midada dad ina spezia da participaziun dals custs a l'autra ; ellas dastgan suspender il passadi en la segiranza cun la participaziun dals custs tenor alinea 1 per fin tschintg onns.

⁷ Las tariffas decisivas per las prestaziuns da la segiranza da malsauns valan er per las prestaziuns ch'èn da surpigliar dals segirads en il rom da la participaziun dals custs.

Art. 16 al. 1 segunda construcziun e 3

¹ *(Pertutga be il text franzos e talian)*

³ La cassas èn autorisadas da concluder contracts cun medis, en ils quals i vegn exclus in dretg d'adesiun d'auters medis, sch'igl exista en la regiun d'actività da la cassa a medem temp almain in urden da tariffas supplementar, per il qual vala il dretg d'adesiun dals medis confurm l'alinea 1.

II. Medis da confidenza

Art. 18

¹ Suentar avair consultà las societads da medis chantunalas designan las cassas medis da confidenza, che han spezialmain da controllar ch'ils tractaments èn cunvegents ed economic. Sch'in medi u in'organisaziun da medis contesta il dretg d'in medi dad esser activ sco medi da confidenza d'ina cassa, è l'artitgel 24 applitgabel.

² Medis, farmacist, chiropraticants, spindreras (dunnas da part), persunal paramedical, persunas da tgira da malsauns ordaifer l'ospital, laboratoris e sanatoris ston dar las infurmasziuns necessarias als medis da confidenza.

³ Ils medis da confidenza dattan vinavant als servetschs administrativs cumpetents da las cassas quellas indicaziuns, ch'èn necessarias per spezialmain far ina resalva, per fixar las prestaziuns u per examinar, sch'in tractament è economic. Faschond questas indicaziuns a la cassa, respectan els ils dretgs da la personalità dals segirads.

⁴ Las associaziuns svizras da tetg dals medis e da las cassas reglan las modalitads concernent la comunicaziun sco er concernent la posiziun dals medis da confidenza da las cassas. Na pon ellas betg sa cunvegner, sche regla il cussegl federal ils detagls.

Art. 19bis

¹ Il segirà po eleger libramain tranter ils sanatoris svizzers, quels ch'èn adattads per il tractament da sia malsogna. Sco sanatoris valan stabiliments u partiziuns che servan al tractament staziunar da malsauns, che garanteschon ina tgira medicala suffizienta, che disponan dal persunal da tgira necessari e scolà en urden e dals indrizz medicinal adattads. Betg sco sanatoris valan stabiliments che na s'occupeschon betg en prima lingia dal tractament, mabain da la tgira dals pazients.

² Sch'il segirà sa renda en ses lieu da domicil, en il conturn da quel u per motivs medicinal insanua auter en in sanatori, che tracta commembers da cassas tenor questa lescha, surpiglia la cassa la pauschala da tractament che vala en quest sanatori per il segirà.

³ Sa renda il segirà en in sanatori, senza che las pretensiuns tenor alinea 2 èn adimplidas, surpiglia la cassa la pauschala da tractament da quest sanatori correspondent, che sa chatta il pli damainvel dal domicil dal segirà e che tracta ils commembers da cassas tenor questa lescha.

IV. Elecziun dal sanatori. Surpigliada dals custs

⁴ Sch'il medi ordaina ina cura dà bogn, po il segirà eleger libramain tranter ils bogns da cura reconuschids. Il cussegl federal circumscriva las premissas, a las qualas ils bogns da cura han da satisfar concernent la direcziun medicala, il tractament e las auas termalas. Il departament da l'intern reconuscha ils bogns da cura.

⁵ Suentar avair consultà ils interessads cumpileschan ils chantuns ina glista dals sanatoris sin lur intschess, classond quels tenor categorias; las cassas èn obligadas a lur prestaziuns be sch'il segirà pren sia dimora en in sanatori tenor questa glista.

⁶ Ils chantuns pon fixar planisaziuns ligiontas per lur territori:

- per garantir in provediment d'ospital adattà al basegn, inclus la tgira da malsauns ordaifer l'ospital e la tgira en chasas ed instituts;
- per la dotaziun da custaiVELS indrizs da tecnica medicinala per il sector staziunar ed ambulat.

La clinicas privatas duain vegnir inclusas commensuradamain en questas planisaziuns. Las cassas èn be obligadas a las contribuziuns, uschenavant ch'ils servetschs prestads correspundan a questas planisaziuns.

⁷ Suentar avair consultà ils interessads fixescha il cussegl federal spezia ed autezza da las prestaziuns da las cassas tar ina dimora parziala en in sanatori. En cas da dimoras en instituts e chasas che n'èn betg sanatoris, ch'intermedieschan dentant in tractament medicinal, han las cassas da conceder las medemas prestaziuns sco tar in tractament ambulat (art. 12 al. 1 cifra 1). Las cassas pon fixar ina bunificaziun pauschala cun l'institut u cun la chasa.

Art. 21 al. 1 segunda construcziun, al. 4 segunda construcziun, al. 5 segunda construcziun sco er al. 6 e 7

¹ ... Sch'i n'è betg previs insatge auter, valan las disposiziuns per ils medis er per ils dentists che porschan prestaziuns tenor artitgel 12 alinea 2.

⁴ ... Ils artitgels 15 alinea 1, 16 alinea 1 e 3 sco er 17 alinea 1 valan confurm lur senn.

⁵ ... Ils artitgels 15 alinea 1, 16 alinea 1 e 3 sco er 17 alinea 1 valan confurm lur senn.

⁶ Suentar avair consultà ils chantuns e las organisaziuns interessadas relascha il cussegl federal prescripziuns davart l'admissiun ed il sector d'activitad dal persunal paramedical dependent ed independent, cumpri las persunas da tgira da malsauns ordaifer l'ospital e da laboratoris dirigids da persunas cun

scolaziun scientifica e ch'exequesch analisas. Resalvadas restan prescripziuns chantunalas pli rigurusas. Ils artitgels 15 alinea 1, 16 alinea 1 e 3 sco er 17 alinea 1 valan confurm lur senn.

⁷ Il cussegl federal po prescriber controllas scientificas sistematicas per analisas da medis, laboratoris e farmacistis ch'èn activs per la segiranza da malsauns.

Art. 22 al. 3 terza construcziun

³ ... Ils contracts basegnan l'approvaziun da la regenza chantunala; quella examinescha, sche las taxas fixadas e las ulteriuras disposiziuns dal contract correspundan a la lescha e sch'ellas èn economicas e raschunaivlas.

Art. 22bis, titel marginal ed al. 7 segunda e terza construcziun

⁷ ...Concernent la segiranza per la tgira da malsauns e la segiranza d'ina indemnisaziun per malsogna ha il medi da dar al debitor da l'onorar tuttas indicaziuns ch'èn necessarias per fixar las prestaziuns e per examinar sch'il tractament saja economic. Spezialmain sa tracta quai d'indicaziuns pertutgant la diagnosa sco er davart las visitas, ils tractaments e las datas respectivas. Il medi è autorisà e sin giavisch dal segirà obligà da dar las indicaziuns medicinalas be al medi da confidenza da la cassa.

Art. 22^{quater}

¹ Suentar avair consultà ils interessads fixescha il cussegl federal las bunificaziuns als farmacistis per lur prestaziuns, als laboratoris per la analisas fatgas sco er las bunificaziuns per ils meds ed objects che las cassas han da surpigliar. Las bunificaziuns per prestaziuns ed analisas pon vegnir augmentadas u reducidas per sin il pli 10 pertschient tras contract ed en cas da nagin contract tras decisiun da la regenza chantunala.

² Las tariffas per las prestaziuns da chiropraticants, spindreras (dunnas da part), persunal paramedical e persunas da tgira da malsauns ordaifer l'ospital sco er per tractaments ambulants dals sanatoris vegnan fixadas en contracts cun las cassas. En cas da nagin contract fixescha la regenza chantunala las tariffas suenter avair consultà ils interessads.

2. Mancanza d'ina disposiziun da contract
a. En general

II. Autras tariffas per tractaments ambulants

³ Ils contracts da las cassas cun farmacist, chiropraticants, spindreras, persunal paramedical, persunas da tgira da malsauns ordaifer l'ospital, laboratoris e sanatoris dovran l'approvaziun da la regenza chantunala. Contracts ch'èn valaivels per l'entira Svizra dovran l'approvaziun dal cussegl federal. L'autorità d'approvaziun examinescha, sche las taxas fixadas e las ulteriuras dispoziuns dal contract correspundan cun la lescha e sch'ellas èn economicas e raschunaivlas.

⁴ Artitgel 22bis alinea 7 vala confurm ses senn. Il segirà po pretender ch'il farmacista al dat il quint pir sunter la conclusiun dal tractament, dentant il pli tard trais mais sunter la prima retratga da medicaments.

Art. 22^{quinquies}

¹ La pauschala da tractament (art. 12 al. 1 cifra 2) cuvra sin il pli 60 pertschient dals custs da manaschi dal sanatori per pazient da la partiziun generala.

² Tar la calculaziun da quests custs da manaschi na vegnan betg resguardads :

- a. las expensas per furmaziun e perscrutaziun ;
- b. da princip ils custs d'investiziun per sanatoris, dals quals ils purtaders èn corporaziuns publicas u che vegnan manadas en l'interess public.

³ Sch'il sanatori dat in quint separà per prestaziuns spezialas, na d'astgan ils custs per questas prestaziuns betg vegnir resguardads per fixar la pauschala da tractament ; per questas prestaziuns dastgan sin il pli 60 pertschient dals custs vegnir mess a quint a las cassas.

⁴ Las cassas ed ils sanatoris fixeschan las pauschalas da tractament e las taxas per prestaziuns spezialas en in contract. Il contract dovra l'approvaziun da la regenza chantunala. Ella examinescha, sch'il contract corresponda a la lescha e sch'el è economic e raschunaivel. En cas da naging contract fixescha la regenza chantunala la pauschala da tractament per sanatoris che tractan ils commembers da cassas tenor questa lescha, e quai sunter avair consultà ils interessads. Artitgel 22bis alinea 7 vala confurm ses senn.

⁵ Ils sanatoris erueschan lur custs e cumpiglian lur prestaziuns tenor metodas unifurmas. Per quest intent mainan els ina contabilitad detagliada ed ina statistica da lur prestaziuns. La regenza chantunala e las cassas pon prender invista dal quint e da la documentaziun.

III. Bunificaziun da la dimora en in sanatori
1. Pauschala da tractament

⁶ Per segirads che n'han betg domicil en il chantun en il qual il sanatori sa chatta, po vegnir fixà ina pauschala da tractament pli auta. Quella dastga, inclus la pauschala da dimora ed in quint separà per prestaziuns spezialas, cuvri sin il pli ils custs da manaschi entirs per pazient per la partiziun generala.

Art. 22^{sexies}

¹ Ina quota da la pauschala da tractament fixada dal cussegl federal vegn messa a quint al segirà sco pauschala da dimora. Quella po vegnir cuverta tras ina segiranza supplementara (art. 12^{quater}).

² En cass da dimora en ina partiziun generala èn tuttas pretensiuns dal sanatori indemnadas cun la pauschala da tractament e la pauschala da dimora inclusa en quella ; resalvadas restan las prestaziuns spezialas tenor artitgel 22^{quinquies} alinea 3.

Art. 22^{septies}

¹ Il cussegl federal po stabilir princips per ina calculaziun economica e per ina structura adattada da las tariffas per tractaments ambulants. El procura per la coordinaziun cun ils urdens da tariffas d'autras branschas da segiranzas socialas.

² El po stabilir taxas directivas per tschertas prestaziuns e tractaments determinads, spezialmain per prestaziuns da natira tecnica e per il diever d'apparats. Per las prestaziuns en cas da maternità po el stabilir taxas maximalas e taxas directivas.

³ Il cussegl federal po ordinar cumparaziuns da manaschi tranter sanatoris. Ils chantuns ed ils sanatoris ston furnir la documentaziun necessaria per quest intent.

⁴ Ils alineas 2 e 3 èn be applitgabels sin chantuns che n'èn betg sa participads ad in concordat regional u naziunal che regla questas dumondas.

Art. 22^{octies}

¹ Cunter ils decrets e las decisiuns da la regenza chantunala tenor ils artitgels 22-22^{quinquies} po vegnir fatg recurs tar il cussegl federal.

² Cunter decisiuns da la regenza chantunala tenor artitgel 19bis alinea 5 po vegnir fatg recurs tar la dretgira federala d'assicuranza.

2. Pauschala da dimora

IV. Harmonisaziun e coordinaziun da las tariffas

V. Dretg da recurs

VI. Tractament economic

Art. 23, titel marginal ed al. 1 segunda construcziun e 2

¹ ... Las cassas pon pretender la restituziun da pajaments da persunas u instituziuns per prestaziuns che surpassan questa limitaziun.

² Al segirà èsi da consegnar in quint detaglià, unschenavant che las datas necessarias n'èn betg vegnidas fatgas. Il cussegl federal circumscriva las indicaziuns che ston esser cuntegnidas en il quint.

Art. 25 al. 3 prima construcziun e 4bis

³ La dretgira da cumpromiss è er cumpetenta, sche l'onor vegn debità dal segirà indepententamain dal fatg ch'il motiv giuridic per la pretensiun sa basia sin il dretg public, sin il dretg privat u sin ina cunvegna da tariffas. ...

^{4bis} Ils chantuns pon surdar las incumbensas da la dretgira da cumpromiss a la dretgira chantunala d'assicuranza; quella vegn complettada da mintgamai in represchentant dals pertutgads.

Art. 26 al. 1, 3, 3bis e 4

¹ Da la segiranza na dastgi betg resultar in gudogn per ils segirads. Il cussegl federal circumscriva el singul cas, cura ch'i sa tracta d'in gudogn ord segiranza; surtut tar persunas che mainan in tegnairchasa e cun acquist independent resguarda el er las expensas per ina persuna sco agid supplementar.

³ Èn ultra da las cassas auters segiraders u servetschs publics da sanadad obligads a prestaziuns, concedan las cassas lur prestaziuns be unschenavant ch'il segirà na fa nagin gudogn resguardond las autras prestaziuns.

^{3bis} Sche in segirà che retira ina renta da la AVS, da l'assicuranza d'invaliditad, da l'assicuranza obligatoria cunter accidents u da l'assicuranza militar, che na maina betg in agen tegnairchasa e na sutegna betg autras persunas, sa chatta senza interrupziun essenziala pli ditg che sis mais en in sanatori, pon las prestaziuns da la cassa per covrir la pauschala da dimora ed eventualmain la pauschala da tractament vegnir reducidas. Al segirà stoi en mintga cas restar in import commensurà da la renta per covrir ils basegns persunals. Il cussegl federal fixescha l'atezza minimala da quest import.

⁴ Il cussegl federal regla la relaziun da la segiranza da malsauns cun las ulteriuras segiranzas socialas, spezialmain pertutgant:

- a. l'obligaziun d'anticipar las prestaziuns per la tgira e per schurnadas e la surpigliada posteriura da las prestaziuns pajadas gia ordavant;

3. Recurs a la dretgira federala d'assicuranza

Art. 30ter

Cunter las decisiuns da las dretgiras da cumpromiss chantunales e da las dretgiras d'assicuranza poi vegnir fatg in recurs da dretg administrativ tar la dretgira federala d'assicuranza tenor la lescha federala davart l'organisaziun da la giurisdicziun federala.

Art. 32

Las cassas s'engaschan per las pretensiuns dal segirà cunter terzs responsabels fin a l'atezza da lur prestaziuns. Ils artitgels 41-44 da la lescha federala davart l'assicuranza cunter accidents (LFAA) valan conform lur senn.

VII. Regress cunter terzs responsabels

Art. 33, titel marginal ed al. 1

¹ Il cussegl federal surveglia l'execuziun da questa lescha e procura per in'applicaziun unifurma da quella. Per quest intent dat el directives a las cassas, surtut davart l'organisaziun e la gestiun, la contabilitad, l'investiziun dal chapital, la bilantschaziun, l'organ da controlla sco er davart mesiras areguard la segirezza finanziaria e la clera separaziun da las singulas spezias da segiranza. Particularmain èsi da cumprovar quels custs, che pertutgan la segiranza da basa per la tgira da malsauns.

VIII. Surveglianza. Mesiras d'urden

Art. 34, titel marginal

IX. Renunzia a la renconuschientscha. Nova renconuschientscha

Art. 35

¹ La confederaziun conceda annualmain a las cassas in subsidi a la segiranza per la tgira da malsauns destinada per legviar la repartiziun equilibrada da las grevezzas tranter ils commembers. La contribuziun a la singula cassa vegn fixada tenor il dumber dals commembers segirads, che retiran ina renta da la AI u ina renta da vegliadetgna da la AVS.

² La contribuziun per in segirà che retira ina renta da la AI è il dubel da la contribuziun per ina renta da vegliadetgna da la AVS.

M. Subsidis dal maun public
I. Contribuziuns federalas
I. Cumpensaziun da las grevezzas

Art. 36
 2. Contribuziuns per dunnas
 a. Maternitad
 La confederaziun bunifitgescha a las cassas las prestaziuns ch'ellas concedan tenor artitel 14 en cas da maternitad.

Art. 36bis
 b. Cumpensaziun dals custs
 La confederaziun conceda annualmain a las cassas in subsidi a la segiranza per la tgira da malsauns per cumpensar ils pli gronds custs da tgira da malsauns da las dunnas. La contribuziun a la singula cassa vegn fixada tenor il dumber da las dunnas segiradas ; per fixar la contribuziun vegni tegnì quint da la differenza media en Svizra tranter ils custs da tgira da malsauns da las dunnas e dals umens.

Art. 37
 3. Contribuziuns per uffants
 1 La confederaziun conceda annualmain a las cassas in subsidi a la segiranza per la tgira da malsauns per reducir las contribuziuns da commember dals uffants. Sco uffants valan segirads fin al 16avel onn cumpleni.
 2 La confederaziun surpiglia plinavant las contribuziuns da commember da la segiranza da tgira da malsauns per il terz ed ils suandants uffants d'ina famiglia ; segirads sut 25 onns che sa chattan en scolaziun vegnan resguardads.

Art. 37bis
 4. Daners da spetga
 En las regiuns da muntogna surpiglia la confederaziun sin fundament da la lescha federala dals 28 da zercladur 1974 davart l'agid d'investiziun per ils territoris da muntogna la mesadad dals daners da spetga ch'ils chantuns, las vischnancas e las cassas concedan als medis.

Art. 38
 II. Contribuziuns dals chantuns
 1 Ils chantuns concedan contribuziuns per reducir las contribuziuns da commember da segirads en relaziuns economicas mudestas. Els circumscrivan il circol da quests segirads e la dimensiun da la reduenziun.
 2 Ils chantuns surpiglian plinavant las contribuziuns da commember per la segiranza da tgira da malsauns e la participaziun dals custs, sch'il pajament da quels munta ina gronda direzza per il segirà u per l'obligà al mantegniment.
 3 Als chantuns da pitschna forza finanziaria e cun ina gronda part territoris da muntogna bunifitgescha la confederaziun ina part da las contribuziuns tenor alinea 1. Il cussegl federal desegna ils chantuns cun il dretg da la contribuziun e la tariffa da la bunificaziun. El po colliar la bunificaziun a la cundiziun ch'il chantun reduceschia las premias per ina mesira minimala.

Art. 38^{1bis}
 III. Autezza da las contribuziuns federalas
 1 Las expensas da la confederaziun tenor ils artitgels 36, 37 alinea 2 e 37bis vegnan menziunadas en il quint dal stadi en la summa totala ed en ils imports specifitgads. La confederaziun bunifitgescha las expensas e premias crudadas or da l'onn chalendar precedent.

2 L'autezza da las ulteriuras contribuziuns annualas da la confederaziun e dals credits basegnads per quest intent vegn fixada tras in simpel conclus federal, valaivel per trais onns e resguardond il svilup dals custs en la segiranza per la tgira da malsauns.

Art. 38ter
 IV. Participaziun dals chantuns a la contribuziun federala
 1 Ils chantuns sa participeschan cun 50 pertschient a las contribuziuns da la confederaziun tenor artitel 38bis.

2 La part dal singul chantun vegn spezialmain calculada tenor :
 a. las prestaziuns legalas per la tgira da malsauns che las cassas prestan per ils segirads en il chantun ;
 b. la divergenza da las prestaziuns per segirà da la media svizra ;
 c. sia expensas per ils ospitals, per la tgira da malsauns ordaifer l'ospital e per la reduenziun da las contribuziuns dals commembers per segirads en relaziuns economicas mudestas.

3 Il cussegl federal ordaina ils detagls suenter avair tadlà ils chantuns.

Art. 39
 N. Statistica
 Confederaziun e chantuns pon en concordanza reciproca ed en collavuraziun cun organisaziuns interessadas dal sector da la segiranza da malsauns exequir retschertgas da statistica, spezialmain tar cassas, medis e sanatoris.

Art. 40, titel marginal

O. Obligaziun d'observar il secret

Art. 41, titel marginal

P. Execuziun

II

Midada d'autras leschas federalas

1. Il dretg d'obligaziuns vegn midà sco suonda :

Art. 336e al. 1 lit. c

¹ Suenter la scadenza dal temp da prova na dastga il patrun betg desdir la relaziun da lavur :

c. Durant la gravidanza e durant las 16 emnas suenter la pagliola d'ina lavuranta ;

Art. 361 al. 1

¹ Da las prescripziuns suandantas na dastgi betg vegnir differi tras cunvegna, contract da lavur normal u contract da lavur collectiv ni en disfavour dal patrun ni dal lavurant :

...

Artitgel 336e alinea 1 littera a, b e d, alineas 2 e 3 e 336f (desditga da temp inopportun)

...

Art. 362 al. 1

¹ Da las prescripziuns suandantas na dastgi betg vegnir differi tras cunvegna, contract da lavur normal u contract da lavur collectiv en disfavour dal lavurant :

...

Artitgel 336e alinea 1 littera c (desditga en cas da gravidanza e pagliola da la lavuranta)

...

2. La lescha federala davart l'urden da cumpensaziun dal gudogn per obligads al servetsch militar e da protecziun civila (LUCG) vegn midada sco suonda :

Titel

Lescha federala davart l'urden da cumpensaziun dal gudogn per personas che fan servetsch en l'armada ed en la protecziun civila sco er en cas da maternità (LUCG)

Ingress

sin fundament dals artitgels 22bis alinea 6, 34ter alinea 1 lit. d, 34^{quinquies} alineas 4 e 5, 64 e 64bis da la constituziun federala,

IIIbis. Indemnisaziun per di en cas da maternità*Art. 16b Dretg d'indemnisaziun*

¹ Dunnas ch'èn segiradas en la AVS/AI il mument da lur pagliola e che han dapi almain nov mais domicil e dimora ordinaria en Svizra, obtegnan l'indemnisaziun da tegnairchasa tenor ils artitgels 9 alineas 1 e 3 e 16a. L'indemnisaziun vegn concedida durant in congedi da maternità da 16 emnas, da quellas almain otg emnas suenter la pagliola.

² Il cussegl federal regla sin via d'ordinaziun il dretg da prestaziun da tschertas categorias da dunnas che n'avessan betg in dretg tenor alinea 1.

³ Tar dunnas cun activitad da gudogn sa drizza l'indemnisaziun tenor la davosa entrada d'acquist. Dunnas senza activitad da gudogn obtegnan l'import minimal da l'indemnisaziun.

Art. 28a Finanziaziun da l'indemnisaziun en cas da maternità

¹ La finanziaziun da l'indemnisaziun en cas da maternità succeda sin fundament dals artitgels 26-28 ed independentamain da las ulteriuras prestaziuns da questa lescha. I vegn creà in fond independent cun il num «Fond da cumpensaziun dal gudogn en cas da maternità».

² Las contribuziuns da l'entrada ord in'activitad da gudogn na dastgan betg surpassar 0,4 pertschient. La contribuziun minimala per personas senza activitad da gudogn na dastga betg surpassar 12 francs per onn e la contribuziun maximala betg 400 francs per onn. L'artitgel 9bis da la LAVS davart l'adattaziun al svilup da la pajas e dals pretschs vala conform ses senn.

Art. 29a Disposiziuns applitgabras en cas da maternità

Ils artitgels 2, 3, 17-22, 23 alinea 1, 24, 25 e 29 valan conform lur senn per l'indemnisaziun per di en cas da maternità.

Art. 34 al. 4

Sche quai è necessari po il cussegl federal decretar per l'indemnisaziun per di en cas da maternità disposiziuns spezialas, che divergeschan da las ulteriuras prescripziuns executivas tar questa lescha.

III

Disposiziuns transitorias*a. Adattaziun dals decretis chantunals e dals statuts da las cassas*

¹ Il cussegl federal fixescha il termin fin al qual ils chantuns e las vischnancas ston decretar las midadas da lur disposiziuns executivas e preschentar quellas per l'approvaziun, uschenavant che la lescha prevesa quai.

² Sch'i n'è betg pussaivel da decretar la regulaziun sin il termin fixà, po l'autorità executiva dal chantun u da la vischnanca fixar ina regulaziun provisoria.

³ Il cussegl federal fixescha il termin fin al qual las cassas e las associaziuns da reassicuranza ston adattar lur statuts e reglaments. Da quest mument davent concedan tuttas cassas las prestaziuns tenor il nov dretg e rependan sin giavisch dal segirà prestaziuns, ch'èn crudadas tenor il dretg vegl ma che durassan vinavant tenor il nov dretg. Las prestaziuns d'ina anteriura segiranza anc currentas èn da prestar anc per sin il pli dus onns tenor las disposiziuns dal dretg vegl davart la durada da la prestaziuns.

b. Tractaments en sanatoris

La bunificaziun da la dimora en in sanatori sto succeder tenor il nov dretg sin il pli tard davent d'in termin che vegn fixà dal cussegl federal. Fin a quest termin vala per las cassas e per ils sanatoris l'urden da taxas da fin uss e quai senza midadas. Sche quest urden vegn midà, sto el a medem temp vegnir adattà al nov dretg. Il pli tard cun l'applicaziun dal nov urden da taxas ston ils sanatoris introducir la contabilitad detagliada e la statistica da lur prestaziuns tenor artigel 22^{quinquies} alinea 5.

c. Segiranzas supplementaras per custs da sanatoris

¹ Ils segirads pon adattar segiranzas supplementaras per custs da sanatoris al nov dretg entaifer in onn sunter l'entrada en vigur da la midada da la lescha dals 20 da mars 1987. Na vegn la dimensiun da fin uss da la protecziun da segiranza betg extendida tras questa adattaziun, na dastga la cassa betg far novas resalvas.

² Las cassas infurmeschan ils segirads davart quest dretg entaifer sis mais sunter l'entrada en vigur da la midada da la lescha dals 20 da mars 1987. Sche la cassa tralascha quest'infurmaziun, ha il segirà durant dus onns il dretg d'ina adattaziun cun vigur regressiva da la segiranza supplementara al nov dretg.

d. Subsidis federali durant ils primis trais onns sunter l'entrada en vigur

¹ Ils subsidis federali per in onn determinà vegnan concedids l'onn che vegn.

² En l'onn da l'entrada en vigur da la midada da la lescha dals 20 da mars 1987 conceda la confederaziun tenor dretg vegl a las cassas ed a las associaziuns da reassicuranza l'entir import restant e debità per l'onn precedent. Ella conceda ad ellas ina ulteriura contribuziun, uschè che la summa pajada ora munta a 1006 milliuns francs.

³ Per l'onn 1989 importa il subsidi federal tenor artigel 38bis alinea 2 749 milliuns francs. Quels vegnan repartids sequentamain :

artigel 35	150 milliuns francs
artigel 36 ^{bis}	489 milliuns francs
artigel 37 alinea 1	90 milliuns francs
artigel 38 alinea 3	20 milliuns francs

⁴ Per l'onn 1990 importa il subsidi federal tenor artigel 38bis alinea 2 785 milliuns francs. Quels vegnan repartids sequentamain :

artigel 35	150 milliuns francs
artigel 36 ^{bis}	525 milliuns francs
artigel 37 alinea 1	90 milliuns francs
artigel 38 alinea 3	20 milliuns francs

e. Entrada en vigur de l'artigel 38ter

Il cussegl federal metta en vigur l'artigel 38ter, sche la prima fasa da la nova repartiziun da las incumbensas tranter la confederaziun ed ils chantuns ha per consequenza, ch'ils chantuns vegnan distgargiads commensuradamain en auters secturs.

IV

Referendum ed entrada en vigur

¹ Questa lescha è suttamessa al referendum facultativ.

² Il cussegl federal fixescha l'entrada en vigur.

3. project: Iniziativa da Rothenthurm

Text da votaziun

Conclus federal davart l'iniziativa dal pievel «per la protecziun da las palis – iniziativa da Rothenthurm»

dals 20 da mars 1987

Art. 1

¹L'iniziativa dal pievel «per la protecziun da las palis – iniziativa da Rothenthurm» dals 16 da settember 1983 vegn suttamessa al pievel ed als chantuns per la votaziun.

²L'iniziativa dal pievel ha il suandant cuntegn:

La constituziun federala vegn midada sco suonda:

Art. 24sexies al. 5

³Palis e cuntradas da palis da bellezza speziala e da muntada naziunala èn objects da protecziun. En questas zonas protegidas na dastga betg vegnir construi stabiliments u fatg midadas dal terren da tge spezia ch'i saja. Exceptadas èn installaziuns che servan per garantir la protecziun e per la giuidada agricula da fin uss.

Disposiziun transitoria

Stabiliments, bajetgs e midadas da terren che s'opponan a l'intent da la zona da protecziun e ch'èn vegnids erigids suenter il 1. da zercladur 1983, spezialmain en la cuntrada da la palì da Rothenthurm sin l'intschess dal chantuns Sviz e Zug, ston vegnir disfats e mess en il stadi original sin donn e cust dal construir e responsabel.

Art. 2

L'assemblea federala recumonda al pievel ed als chantuns da refusar l'iniziativa.

Situaziun da partenza

L'iniziativa dal pievel «per la protecziun da las palis – iniziativa da Rothenthurm» è vegnida inoltrada l'onn 1983 cun 160 293 suttascripziuns. Ella ha l'intent,

- da mantegnair palis e cuntradas da palis da bellezza speziala e da muntada naziunala e
- d'impedir ina part da la piazza d'armas a Rothenthurm.

Per cuntanscher quai, vegni scumandà d'eriger bajetgs e da far midadas da terren da tge spezia ch'i saja en cuntradas da palis, cun excepziun d'installaziuns che servan per garantir la protecziun e per la giuidada agricula da fin uss. La disposiziun transitoria prevesa che stabiliments, bajetgs e midadas da terren ch'èn vegnids fatgs suenter il 1. da zercladur 1983, ston vegnir dismiss sin donn e cust dal construir e responsabel.

Dapi che l'iniziativa è vegnida inoltrada, han cussegl federal e parlament midà la lescha davart la protecziun da la natira e da la patria*. Questa midada ha la finamira da proteger globalmain tuts biotops periclitads da la Svizra e na sa restrenscha betg be sin il mantegniment da las palis. La lescha revedida promova ultra da quai ina collavuraziun flexibla tranter protecziun da la natira ed agricultura. Il cussegl federal vul metter en vigur questa lescha cun il 1. da schaner 1988.

Anc l'onn 1983 ha il parlament concedì il credit per la construcziun da la piazza d'armas a Rothenthurm, confirmond uschia a medem temp la necessitad da questa piazza d'armas.

Cussegl federal e parlament refuseschan l'iniziativa, perquai che la prima finamira da l'iniziativa vegn ademplida pli extendidamain cun la revisiun da la lescha davart la protecziun da la natira e da la patria, la piazza d'armas a Rothenthurm è anc adina necessaria ed il svilup da la palì auta na vegn strusch pregiuditgada tras l'activitad militar.

* La midada da la lescha davart la protecziun da la natira e da la patria po vegnir retratga da la CFSM, 3000 Berna.

Argumentes dal comité da l'iniziativa

Il comité da l'iniziativa motivescha sia iniziativa sco suonda:

«L'iniziativa da Rothenthurm per la protecziun da las cuntradas da palis vul be la protecziun da la natira. Ella **na vul betg** impedir la piazza d'armas a Rothenthurm. Ils iniziants na fan betg opposiziun cunter ina piazza d'armas reducida ordaifer la cuntrada da palis.

Ils iniziants vulan cun lur engaschi cuntanscher ina vaira protecziun da tut las paucas cuntradas da palis anc existentas en Svizra, e quai senza excepziuns. Che la cuntrada da palis a Rothenthurm stat en il center da la discussiun ha dus motivs:

1. Questa palis è ina da las pli grondas e bainmantegnidas da quella spezia.
2. Questa palis è periclitada acutamain da la piazza d'armas.

Ils iniziants beneventan expressivamain la revisiun da la lescha davart la protecziun da la natira e da la patria, messa en moviment tras l'iniziativa. Questa revisiun meglierescha essenzialmain la protecziun dals biotops. Deplorablamain na vegn il project dal DFM a Rothenthurm betg impedi tras la nova lescha.

L'iniziativa da Rothenthurm stgaffescha in equiliber tranter protecziun da la natira ed agricultura. Ella sustegna l'utilisaziun da fin uss che ha contribui bler per il mantegniment da las palis: segar mintg'onn las palis per sternim è ina cundiziun per ch'ellas na creschan betg en.

Cun lur project dattan ils iniziants ina nova dimensiun concernent la protecziun da nossa natira periclitada: La novaziun consista en quai ch'ina (cuntrada) entira duai vegnir messa sco unitad sut protecziun e betg be singulas parcelas da valita. A la lunga pudain nus garantir be sin quella moda che las pli preziasas bellezzas da nos pajais restan protegidas.

La perdita da pussaivladads d'exercizi per nossa armada è supportabla, damai che er pli autas autoritads militaras èn da l'opiniun che quest terren d'exploraziun saja da pitschen niz militar.

Cun in GEA per l'iniziativa da Rothenthurm schais Vus Gea per il mantegniment consequent da las davosas bellezzas nunremplazzablas da la natira en nossa Svizra.»

Posiziun dal cussegl federal

Il cussegl federal è da la medema opiniun sco ils iniziants, che la natira stoppia vegnir protegida meglier. El vul schizunt protegger efficaciamain dapli territoris che l'iniziativa, ma el è dentant da la persuasiun che la piazza d'armas planisada sa cumporta cun la protecziun da la natira.

● Protegger dapli che be palis

L'iniziativa protegia be ina part dals numerus biotops periclitads. Ultra da las palis datti er rivas dignas da protecziun, guauds en regiuns umidas e pradas ritgas da flurs. Cun la revisiun da la lescha davart la protecziun da la natira e da la patria han cussegl federal e parlament procurà che tuts biotops vegnian protegids e na be las palis.

● Protecziun da la natira ed utilisaziun agricola

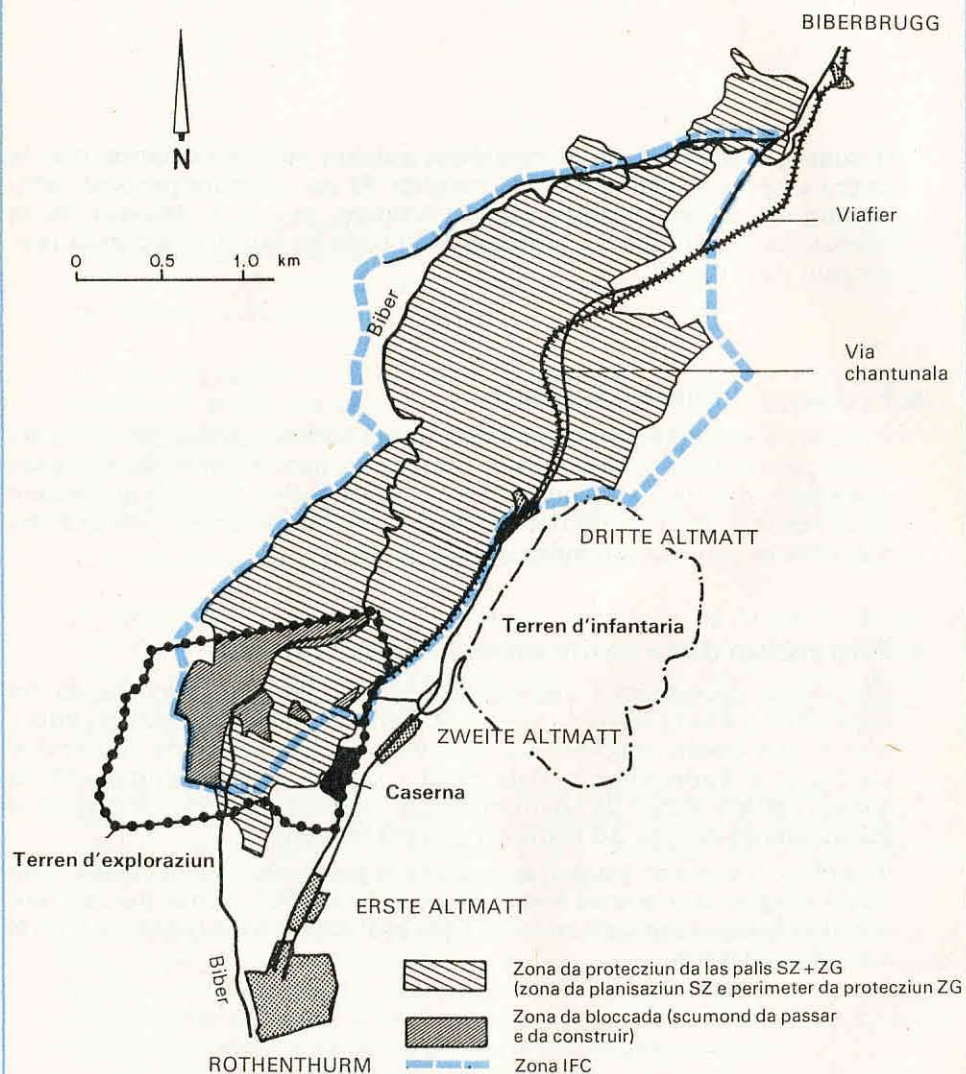
L'iniziativa garantescha expressivamain «l'utilisaziun agricola da fin uss». Quai n'è betg adina cunvegnent. Cun l'utilisaziun agricola pli intensiva èn gia divers intschess da palis vegnids restrenschiids pulitamain. Uschia er a Rothenthurm: Dals 1976 - 1983 è il terren engraschè da questa palis sin la part dil chantun Sviz s'augmentà sin donn e cust da la surfatscha da palis per 38 hectaras u 21 pertschient.

Il conflict d'interess tranter agricultura e protecziun da la natira vegn schlià meglier cun la nova lescha che cun l'iniziativa. Sch'in pur restrenscha l'utilisaziun agricola en favur da la protecziun da la natira, obtegn el ina indemnizaziun.

● Protecziun da la cuntrada: dumondas senza resposta

L'iniziativa na vul betg be protegger palis mabain entiras cuntradas da palis. Il text da l'iniziativa na definescha dentant betg quella noziun. L'inventari federal davart cuntradas e monuments da la natira (IFC) cuntogna dentant cuntradas da muntada naziunala. I na fiss betg fitg logic da protegger en il senn da l'iniziativa be cuntradas da palis, ma betg autras cuntradas ch'èn periclitadas er uschè fitg u anc dapli.

Situaziun da la piazza d'armas a Rothenthurm

La piazza d'armas planisada consista dal stabiliment da caserna e da duas piazzas d'exercizi en la vischinanza, il terren d'infantaria ed il terren d'exploraziun. Be il terren d'exploraziun è situà per part en la palì da muntada naziunala, e quai en sia part meridionala. Il terren d'infantaria, per la gronda part già realisà, ed ils stabiliments da caserna betg anc erigids sa chattan ordaifer la cuntrada, ch'è vegnida recepida en l'inventar federal davart cuntradas e monuments da la natira (IFC).

• Protecziun da la natira ed utilisaziun militar dal terren

Cunter l'opiniun derasada lunsch enturn na sa drizza l'utilisaziun militar d'in terren betg automaticamain cunter la protecziun da la natira. I dat exempels che cumprovan il cuntrari. En ils territoris d'exercizis militars da las piazzas d'armas da Frauenfeld e Thun, sin las piazzas da tir da Petit Hongrin u Geren sper Aarau pon plantas e spezias d'animals periclitadas sa sviluppar gist pervia da l'utilisaziun moderada dal terren e pervia da cundiziuns spezialmain favuraivlas per ellas. La cumportabladad da la protecziun da la natira cun l'utilisaziun militar sto vegnir examinada e giuditgada da cas en cas.

• La piazza d'armas è necessaria...

Gia dapi passa 20 onns vegnan velocipedists ed exploraturs instruids a Rothenthurm. Els disponan dentant ni dals stabiliments d'instrucziun necessaris ni da chantunaments suffizients. La piazza d'armas è necessaria per meglierar l'instrucziun militar e per evitar il lung viadi quotidian dals schuldads en quartier ad Arth-Goldau u a Sviz.

• ...e cumportabla cun la protecziun da la natira

Il project per ina piazza d'armas è vegnì discussiunà ils davos onns cun diversas instanzas e meglierà uschia, ch'el resguarda commensuradamain ils giavischs da la protecziun da la natira. Ils chantuns da Sviz e Zug ed er la cumissiun federala per la protecziun da la natira e da la patria han approvà il project cun varsaquantas resalvas. Tuttas planisaziuns e lavurs vegnan accumpagnadas d'in team d'ecologs cumprovads. I na dastga vegnir fatg ni drenadis ni midadas vid il curs dal flum Biber. Ins ha plinavant zavrà or grondas surfatschas che na dastgan er betg vegnir surpassadas da la truppa. Il territori per ils exercizis militars daventa uschia ina zona da paraculp tranter la palì cun il basegn da protecziun ed il terren utilisà da l'agricultura.

• Tge duai vegnir disfatg?

L'iniziativa dal pievel pretenda che stabiliments, bajetgs e midadas da terren stoppian vegnir remess en il medem stadi sco avant il 1. da zercladur 1983. Quest'obligaziun na sa restrenscha betg be sin la cuntrada da palì da Rothenthurm e sin construcziuns militaras, mabain stuess er vegnir applitgada per ulteriuras cuntradas da palì anc betg definidas fin oz. Ella stgaffescha ina malsegirezza da dretg nunusitada en noss pajais: Nagin po dir exactamain, tge che sto vegnir disfatg.

Per tut quels motifs recumondan cussegl federal e parlament da refusar l'iniziativa.